

Statens forurensningstilsyn
Norwegian Pollution Control Authority

Se adresselisten

Statens forurensningstilsyn
Postboks 8100 Dep, 0032 Oslo
Besøksadresse: Strømsveien 96

Telefon: 22 57 34 00
Telefaks: 22 67 67 06
E-post: postmottak@sft.no
Internett: www.sft.no

Dato: 31.01.2008
Vår ref.: 2008/294
Deres ref.:
Saksbehandler: Øyvind Schreiner, telefon: 22573553

Opprydding i forurenset sjøbunn. Invitasjon til å søke SFT om økonomisk medvirkning i oppryddingsprosjekter

---

Miljøundersøkelser viser at sjøbunnen i deler av kommunens havneområde og tilgrensende sjøområder er meget forurenset av miljøgifter. Områdene er tatt med i regjeringens handlingsplan for opprydding i forurenset sjøbunn, jfr. St. meld. nr. 14 (2006 -2007) 'Sammen for et giftfritt miljø'. Det vil være nødvendig å iverksette tiltak for å redusere spredningen av helse- og miljøfarlige stoffer fra sjøbunnen. Fylkesmannen har utarbeidet forslag til tiltaksplan for de forurensete områdene sammen med bl.a. representanter fra kommunen.

Ansvar for opprydding i forurenset sjøbunn følger prinsippet om at forurenser skal betale. Ofte er det flere forurensningskilder, og det vil være nødvendig med samarbeid mellom flere aktører. Kommunens aktivitet gjennom årene er som regel en viktig kilde til forurensningen. Dette gjør det naturlig at kommunen tar aktivt ansvar for oppryddingen. Dessuten kreves det inngående kjennskap til lokale forhold og prosesser som kommunen besitter. Det er kommunen som har best oversikt over pågående og planlagt bygge- og anleggsvirksomhet på land og i sjø som kan kobles sammen med tiltak mot forurenset sjøbunn. SFT ser det derfor som ønskelig at kommunen tar hovedansvaret med å lede og organisere gjennomføringen arbeidet med opprydding i forurenset sjøbunn. SFT og Fylkesmannen vil bruke forurensningsloven innen sine ansvarsområder til å stille krav om at spredning av farlige miljøgifter opphører og bistå kommunen med råd og veiledning i det videre arbeidet.

Det er over statsbudsjettet for 2008 bevilget ca. 113 mill. kroner til undersøkelser og oppryddingstiltak i vann, grunn og sediment som er forurenset med farlige miljøgifter, jfr. St.prp. nr 1 (2007-2008), kapittel 1441, post 39. SFT vil etter søknad kunne medvirke økonomisk i kommunale oppryddingstiltak innefor visse rammer. SFTs støtte vil normalt ikke være større enn det kommunen bidrar med. Søknadsfristen er 01.04. 2008.

De kommuner og offentlige havner som mottar dette brevet er sentrale aktører i arbeidet med å rydde opp i forurenset sjøbunn. Vi redegjør her for de forventninger SFT har til kommunene inkludert havnevirksomheten i denne sammenheng, samt på hvilke områder dere kan søke oss om økonomisk støtte. Vi har av praktiske grunner valgt å sende brevet både til kommunene og til havnesjefen i og med at opprydning i forurenset sjøbunn vil kreve medvirkning både fra havnen og fra andre kommunale instanser. Noen av dere er alt godt kjent med dette fordi det er gjennomført møter mellom dere og oss.

Miljøgifter i sjøbunn utgjør et betydelig forurensningsproblem det må ryddes opp i.

I en lang rekke havner og tilgrensende sjøområder er sjøbunnen sterkt forurenset med miljøgifter. De forhøyede konsentrasjonene av miljøgifter skyldes tidligere tiders utslipp fra byområder, tettsteder og nedlagte eller aktive virksomheter. Miljøgiftene er en trussel mot planter og dyr i sjøen, både gjennom akutt påvirkning, men også gjennom mer langsiktige effekter som forstyrrelser i forplantning og arvestoff. Miljøgiftene føres videre gjennom næringskjedene i sjøen og kan ende opp i fisk og skalldyr som folk spiser. Forurenset sjøbunn er et viktig lokalt forurensningsproblem som bidrar vesentlig til at Mattilsynet har innført kostholdsråd og omsetningsforbud for fisk og skalldyr en rekke steder. Reduksjon av tilførsler av miljøgifter fra lokale kilder til sjøbunnen og reduksjon av nivået på miljøgiftene i sjøbunnen vil etter hvert bidra til at kostholdsrådene og omsetningsforbudene kan oppheves. Kostholdsrestriksjonene rammer først og fremst lokalbefolkning, lokalt næringsliv og i flere tilfeller ferierende og turistnæringen.

Nasjonal politikk for opprydning i forurenset sjøbunn.

Den nasjonale politikken er beskrevet i St. meld. nr. 12 (2001-2002) "Rent og rikt hav" og utdypet i St. meld. nr. 14 (2006 -2007) "Sammen for et giftfritt miljø". Her fremgår det at Regjeringen ser det som svært viktig å hindre spredningen av miljøgifter fra forurensete bunnsedimenter. Det overordnede målet er at miljøgifter fra tidligere tiders utslipp skal ned til et nivå som ikke gir alvorlige biologiske effekter eller alvorlige virkninger på økosystemet. Miljøgiftene skal tas ut av sirkulasjon og bort fra økosystemet. Det skal gjennomføres opprydningstiltak i avgrensede områder som skiller seg ut med sterkt forhøyede miljøgiftkonsentrasjoner, samt i havner der havnevirksomheten kan medføre fare for spredning av miljøgifter.

Som en oppfølging av St. meld. nr. 12 (2001-2002) er det utarbeidet fylkesvise tiltaksplaner for opprydningen i forurenset sjøbunn, og 17 fjordområder er høyt prioritert for tiltak. Dere har aktivitet/ansvarsområder knyttet til disse områdene. Tiltaksplanene er avgrenset til de deler av fjordene hvor sjøbunnen er sterkest forurenset, samt kildeområder på land i tilknytning til disse. Formålet med tiltaksplanene er å se kilder på land og forurenset sjøbunn i sammenheng, og å identifisere de tiltak som er nødvendig for å nå aktuelle miljømål for området. Planene er utarbeidet av fylkesmannsembetene i samarbeid med de som blir berørt av planene. Mange kommuner og havner har deltatt i arbeidet. På sft.no og lenken 'Forurenset sjøbunn' (se venstre del av hovedsiden) vil dere få opp siden som bl.a. inneholder lenken til alle de fylkesvise tiltaksplanene.

I de to nevnte stortingsmeldingene fremgår det at hovedprinsippet i arbeidet med oppryddingen er at forurensere skal betale for sin forurensning. SFT eller Fylkesmannen kan gi pålegg om undersøkelser og opprydding i medhold av forurensningsloven. Det vil imidlertid være tilfeller hvor den ansvarlige ikke kan identifiseres, ikke lenger eksisterer, ikke er betalingsdyktig eller det av andre grunner ville være urimelig å pålegge den ansvarlige de fulle kostnader. Staten vil derfor også bidra med midler til undersøkelser og opprydding i forurenset sjøbunn.

I følge St.meld. nr. 12 (2001 -2002) skal det i de mest forurensede havnene gjennomføres tiltak på kort sikt for å hindre oppvirkning av forurensede sedimenter og fortrinnsvis innen en tiårsperiode. For alle havner legges det opp til at behovet for tiltak skal være avklart innen 2010, og at nødvendige tiltak for å hindre spredning deretter gjennomføres innen relativt kort tid, fortrinnsvis innen en femårsperiode. SFT har derfor gitt pålegg til offentlige trafikkhaver om å redegjøre for omfanget av spredningen av helse- og miljøfarlige stoffer fra deres havnevirksomhet. På bakgrunn av svarene vil SFT vurdere å pålegge tiltak for å redusere og stanse eventuell spredning av helse- og miljøfarlige stoffer.

SFTs forventninger til kommunal medvirkning i oppryddingsarbeidet.

Som nevnt over følger ansvaret for opprydding i forurenset sjøbunn prinsippet om at forurensere skal betale. Ofte er det flere forurensningskilder og ansvarsforholdene kan være uoversiktlige. I slike tilfeller vil det være nødvendig med samarbeid mellom flere aktører. Gjennom årene har ulike typer aktivitet innen kommunen som regel vært en viktig kilde til forurensningen. Dette gjør det naturlig at kommunen tar aktivt ansvar for oppryddingen.

For å organisere og lede gjennomføringen av opprydding i kommunen vil det kreves en lokal oversikt og kunnskap som verken SFT eller Fylkesmannen har. Som reguleringsmyndighet etter plan- og bygningsloven, vil kommunen være nærmest til å vurdere om planlagt bygge- og anleggsvirksomhet kan kobles sammen og tilpasses i tid med tiltak overfor forurenset sjøbunn. Slike koblinger vil gi mulighet for å få på plass en samordnet opprydding, der en må forvente at de ulike aktører bidrar med midler innenfor sitt ansvarsområde, men der også staten bidrar økonomisk. SFT ser det derfor som ønskelig at kommunen tar hovedansvaret med å lede og organisere oppryddingen i forurenset sjøbunn i havner og tilgrensende sjøområder. SFT og Fylkesmannen vil bruke forurensningsloven innen sine myndighetsområder til å stille krav om at spredning av farlige miljøgifter opphører og bistå kommunen med råd og veiledning i det videre arbeidet.

Det har imidlertid liten hensikt å iverksette opprydding i forurenset sjøbunn før tilførslene av miljøgifter til havneområdene og tilgrensende sjøområder har blitt vesentlig redusert. SFT forventer at kommunen har oversikt over tilførsler av miljøgifter fra sitt overvanns- og avløpssystem og andre kilder som er kommunens ansvar og iverksetter eventuelle tiltak for å stanse tilførslene. Ikke-kommunale utslippskilder i havneområdene, for eksempel fra næringsvirksomhet med direkteutslipp, vil også bli fulgt opp av Fylkesmannen eller SFT.

Statlig støtte til kommunale tiltak mot spredning av miljøgifter fra forurenset sjøbunn.

Det er over statsbudsjettet for 2008 bevilget ca. 113 mill. kroner til undersøkelser og oppryddingstiltak i vann, grunn og sediment som er forurenset med farlige miljøgifter, jfr. St.prp. nr 1 (2007-2008), kapittel 1441, post 39. Vedlagt følger postteksten til orientering.

SFT inviterer kommunene og havnene til å søke oss om støtte til tiltak overfor forurenset sjøbunn der ansvaret for forurensningssituasjonen er uklar eller ansvarlige ikke kan identifiseres, eventuelt ikke er betalingsdyktig. Støtten kan omfatte både tiltak mot tilførsler av miljøgifter til sjøbunnen og tiltak i forurenset sjøbunn. Eksempelvis kan dette gjelde støtte til undersøkelser og tiltak som vil bidra til å stanse utlekking av miljøgifter til havneområdene fra forurenset grunn eller gamle deponier, eller til tiltak i forurenset sjøbunn som vil redusere og stanse spredningen av miljøgifter. Aktuelle tiltak i forurenset sjøbunn er tildekking av forurensete sedimenter, mudring og deponering av forurenset sediment i ulike typer deponi og overvåking av effekten av tiltakene. Det kan også søkes om støtte til opprydding i småbåthavner.

Ved søknadsbehandlingen vil SFT legge til grunn forurensningslovens prinsipp om at 'forurenser skal betale'. Det betyr at SFT ikke vil støtte gjennomføringen av tiltak der det er en klart ansvarlig for forurensningen som er betalingsdyktig og hvor vi kan pålegge undersøkelser eller oppryddings tiltak. SFT vil ikke støtte undersøkelser og tiltak knyttet til utslipp som kommunen har ansvaret for slik som utslipp av kommunal kloakk og kommunalt overvann. SFT vil heller ikke støtte undersøkelser av hvordan miljøgifter fra havnen sprer seg som følge av normal havnevirksomhet.

En viktig hensikt med støtten fra SFT er å medvirke til at kommuner og havner igangsetter en samordnet opprydding over større forurensete områder på land og i sjøbunnen. SFT vil derfor anmode kommuner og havner om at de primært søker om støtte på grunnlag av en helhetlig gjennomføringsplan som bygger på tiltaksplanen for området. Gjennomføringsplanen bør angi undersøkelser og tiltak overfor viktige, aktive tilførsler av miljøgiftforurensning fra land, tiltak overfor forurenset sjøbunn, tiltak som iverksettes for å verifisere om målet for oppryddingen blir nådd, når tiltakene skal gjennomføres, hva tiltakene vil koster og hvem som skal finansiere tiltakene. Planen må angi på hvilke områder det søkes om støtte fra SFT samt omsøkt beløp. SFT kan gi kommunen eller havnen økonomisk støtte til hjelp med å utarbeide og lede gjennomføringen av en konkret, langsiktig gjennomføringsplan med milepæler.

SFTs støtte vil normalt ikke være større enn det kommunen bidrar med. Forutsatt årlige bevilgninger over statsbudsjettet regner SFT med å kunne støtte flere av oppryddingsprosjektene over flere år.

Søknadsfrist

SFT vil gjennomføre en to trinns søkeprosess. Interesserte kommuner og havner fyller ut det vedlagte søknadsskjemaet. Søknaden skal meget kort angi hvilke område som det skal

ryddes opp i, tiltak som skal gjennomføres og hvem som forventes å finansiere gjennomføringen av tiltakene. Når søknadene er mottatt vil SFT raskt bestemme hvilke kommuner og havner som vil prioriteres for støtte i 2008 og ta kontakt for en utdyping og konkretisering av søknadene. SFT vil oversende tilsagnsbrev til kommunen eller havnen som angir støttebeløp og hva midlene skal brukes til. For å hindre at mange midler bindes opp, uten å bli brukt innen rimelig tid, vil SFT sette en tidsbegrensing for når arbeidet må igangsettes.

Søknadsskjema følger vedlagt. Søknadsfristen er 01.04. 2008.

Spørsmål rettes til seksjonssjef Kari Kjønigsen, telefon 22573501, e-mail: Kari.Kjonigsen@sft.no eller ass. avd.dir Øyvind Schreiner, telefon 22573553, e-mail: oyvind.schreiner@sft.no

Med hilsen

Ellen Hambro
SFT-direktør

Marit Kjeldby
avdelingsdirektør.

Adresseliste:

Hammerfest kommune v/Rådmannen;
Rådhuspl. 1, 9600 Hammerfest

Hammerfest Havnevesen v/Havnesjefen
Hamneg. 1, 9600 Hammerfest

Harstad kommune v/Rådmannen
9479 Harstad

Harstad Havn v/Havnesjefen
Postboks 193, 942 Harstad

Farsund kommune v/ Rådmannen
Postboks 100, 4550 Farsund

Farsund Havnevesen, v/Havnesjefen
Farøyv. 4, 4550 Farsund

Kristiansand kommune v/ Rådmannen
Serviceboks 417, 4604 Kristiansand

Kristiansand Havn KF, v/Havnesjefen
Postboks 114, 4662 Kristiansand

Oslo kommune v/byråd for miljø og samferdsel
Rådhuset, 0037 Oslo

Oslo Havn KF, v/ Havnesjefen
Postboks 230, sentrum, 0103 Oslo

Bergen kommune v/ byråd for klima, miljø og byutvikling
Postboks 7700, 5020 Bergen

Bergen og Omland Havnevesen, v/ Havnesjefen
Postboks 6040, 5892 Bergen

Odda kommune v/Rådmannen
Opheimsgata 31, 5750 Odda

Porsgrunn kommune v/Rådmannen
Storg. 153, 3915 Porsgrunn

Skien kommune v/Rådmannen
Postboks 158, 3701 Skien

Bamble kommune v/Rådmannen
Kirkeveien 12, 3970 Langesund

Grenland Havn KF, v/ Havnesjefen
Postboks 20, 3991 Brevik

Sandefjord kommune v/ Rådmannen
Postboks 2025, 3247 Sandefjord

Sandefjord havn v/Havnesjefen,
Tollbug. 1, 3210 Sandefjord

Drammen kommune v/Rådmannen
Engene 1, 3008 Drammen

Lier kommune v/ Rådmannen
Postboks 2005, 3401 Lier

Drammen havn v/Havnesjefen
Postboks 636, 3003 Drammen

Tromsø kommune v/ Rådmannen
Rådhusg. 2, 9008 Tromsø

Tromsø Havn v/Havnesjefen
Postboks 392, 9254 Tromsø

Rana kommune v/ Rådmannen
Postboks 173, 8601 Mo i Rana

Mo i Rana havn v/Havnesjefen
Midtre gate 23, 8624 Mo i Rana

Trondheim kommune v/Rådmannen
7004 Trondheim

Trondheim Havn IKS v/ Havnesjefen
Postboks 1234, Pirsenteret, 7462 Trondheim

Ålesund kommune v/Rådmannen
Serviceboks 21, 6025 Ålesund

Ålesundsregionens Havnevesen v/Havnesjefen
Skansekaia, 6002 Ålesund

Stavanger kommune v/Rådmannen
Postboks 8001, 4068 Stavanger

Stavangerregionen Havn IKS, v/ Havnesjefen
Nedre Strandgt. 51, 4005 Stavanger

Arendal kommune v/Rådmannen
Postboks 650, 4809 Arendal

Arendal Havnevesen KF v/Havnesjefen
Postboks 33, 4801 Arendal

Kopi til:

Miljøverndepartementet
Fylkesmennene

KS v/ Ole Jørgen Gran, Postboks 1378 Vika, 0114 Oslo
Norsk Havneforening v/ Leder Halvar Pettersen
Postboks 392, 9254 Tromsø

Vedlegg:

*Kopi av postteksten i statsbudsjettet for 2008 for kapittel 1441, post 39

*Søknadsskjema